

Dr Jeffrey Hudon, Archeologia biblijna, sesja 8, Arena geopolityczna, część 1

© 2024 Jeffrey Hudon i Ted Hildebrandt

To jest dr Jeffrey Hudon w swoim nauczaniu na temat archeologii biblijnej. To jest sesja 8, Arena Geopolityczna, część 1.

Naród izraelski, zwłaszcza w Starym Testamencie, a także w Nowym Testamencie, żył także na większej arenie geopolitycznej.

Musimy także zrozumieć, że w okresie biblijnym królestwa Izraela i Judy były bardzo, bardzo małymi królestwami, królestwami regionalnymi, królestwami lokalnymi, ale istniały w znacznie szerszej strukturze imperiów globalnych. Pierwszym imperium, o którym będziemy rozmawiać, jest Egipt. Następnie porozmawiamy o imperiach Mezopotamii: Asyrii, Babilonie, Babilonii i Persji.

Ukształtowały one znaczną część historii Starego Testamentu, ponieważ przez większą część historii Starego Testamentu jedna lub więcej z nich była kontrolowana i miała hegemonię nad narodem hebrajskim lub narodem izraelskim. Więc zajmiemy się nimi pojedynczo. Jeszcze raz, dla przypomnienia, Egipt to znowu Nil, Synaj, a potem ziemia pomiędzy świętym mostem, a potem Mezopotamia, gdzie rzeki Tygrys i Eufrat pomogły w powstaniu tutaj tych wielkich imperiów.

A pośrodku pustynia, prawie nieprzejezdna. Zatem cała podróż i handel musiały odbywać się wzdłuż wybrzeża. W porządku.

Pierwszymi ludźmi, o których chcę porozmawiać, są ponownie miejscowi Lewantyńczycy, rdzenni mieszkańcy, którzy byli tu przed Izraelitami i są to Kananejczycy. A Kananejczycy mieszkali, jak mówi Pismo, w dolinach i wzdłuż wybrzeża Morza Śródziemnego. I byli to naród semicki, tak jak Izraelici.

A jeśli Kananejczycy cokolwiek zrobili, prawdopodobnie ich największym dziedzictwem jest alfabet. Możemy podziękować Kananejczykom za opracowanie alfabetu, który znacznie uprościł pisanie w porównaniu z pismem klinowym i piktogramami. Wczesne pisma kananejskie również pisano pismem klinowym.

Oto tabliczka ugarycka. Ale użyli 30 symboli lub 30 liter. I to było wszystko, a nie tysiące różnych symboli, jak to robiły ludy Mezopotamii.

A to znacznie uprościło sprawę. Kananejczycy byli politeistami i czcili panteon bogów i bogiń, w tym Baala i El, ich głównego boga, oraz Asztara i Molocha oraz innych bogów i boginie. Inną cechą charakterystyczną Kananejczyków było to, że mieszkali w Libanie.

A słynęło ono z wielkich cedrów Libanu, których gaje istnieją do dziś. Oto jeden tutaj. I tak było, drwale używali ich i ścinali do celów budowlanych na przestrzeni dziejów, wczesnej historii, włączając w to Świątynię Salomona.

Ale Asyryjczycy sprowadzili także cedr libański do Asyrii, aby ozdobić swoje budynki i wnętrza. Kolejną cechą Kananejczyków jest to, że byli handlarzami. W rzeczywistości imię Ka'anan oznacza kupca.

Byli także doskonałymi żeglarzami, a ich statki pływały po Morzu Śródziemnym. I mieli osady kananejskie, osady fenickie, aż do Słupów Herkulesa lub Skały Gibraltarskiej, na zachodnim krańcu Morza Śródziemnego i wszędzie pomiędzy. Kartagina jest ponownie bardzo znanym miastem fenickim, które zapoczątkowało własne imperium, własne imperium regionalne, a także inne miejsca, a także Cypr, Sycylię i Kretę.

Wszyscy oni mieli osady i wpływy kananejskie. Kananejczycy i Fenicjanie to zasadniczo ci sami ludzie, tylko różne imiona. Fenicjanie ponownie byli północnymi Kananejczykami, na północ od ziemi izraelskiej, na terenach dzisiejszego Libanu i Syrii.

Poniżej znajdują się grobowce królewskie w Ugarit. O Ugaricie porozmawiamy na następnym slajdzie. Jednak znaleziska w Ugarit w dużym stopniu zdefiniowały i ukształtowały nasze rozumienie kultury kananejskiej.

Pod koniec lat dwudziestych syryjski rolnik orał w starożytności i wezwano Francuzów, którzy w tym czasie ponownie mieli mandat nad Syrią. Zaczęli wykopaliska, jak sądzę, w 1929 r. i odkryli ogromne miasto kananejskie w miejscu zwany Ras Shamra. To starożytny Ugarit. Ugarit na tej mapie to droga do północnej części Syrii.

Teraz, wraz z pałacami i świątyniami, odnaleźli zbiór tabliczek klinowych. Zostały one przesłane do Jerozolimy w celu rozszyfrowania. Nie mogli tego zrozumieć, ponieważ nie był to pismo klinowe, do którego byli przyzwyczajeni, że tak powiem, z Asyrii czy Babilonu, dopóki jeden z uczniów nie zauważył, że istnieje tylko 30 różnych symboli.

W rzeczywistości jest to alfabetyczne pismo klinowe. Odkryli zasadniczo nowy język, język kananejski, bardzo podobny do hebrajskiego, hebrajskiego kognitywnego i innych języków zachodnio-semickich, ale pisany jedynie pismem klinowym. Ponownie, ten Ugarit i Ugaritic pochodzi z drugiego tysiąclecia pne.

Został zniszczony przez najazdy Ludów Morza, w tym Filistynów, i w zasadzie nigdy nie został odbudowany. Zatem pozostałości są rozległe i są w dobrym stanie zachowania, ponieważ nie były stale zabudowywane i rozbudowywane, jak w innych

miejscach. Tablice kananejskie, czyli tablice ugaryckie spisane w języku ugaryckim, otworzyły ogromne okno w naszym zrozumieniu relacji Starego Testamentu, a zwłaszcza Księgi Psalmów.

I widzimy, że Księga Psalmów używa podobnego języka, tyle że zamiast Baala, Molocha czy Ela, macie Jahwe, który dokonuje tych wielkich rzeczy. I tak niektórzy uczeni, w tym Mitchell Dahood, zasłynęli z łączenia ugaryckiego z poetyckimi fragmentami Księgi Psalmów. A niektóre z nich ponownie znajdowały się w różnych kolekcjach.

Najczęściej spotykane są tu historie ze starożytnego Kanaanu, wciąż drukowane, napisane przez jednego z uczniów Franka Moore'a Crossa. Jeszcze ostatnie słowo na temat Ugarit i Ugaritic. Kultura kananejska i miejsca takie jak Ugarit miały ogromny, negatywny wpływ na naród izraelski.

Jedna z nich została przedstawiona w tekście biblijnym przez króla Izraela Achaba, poślubiającego fenicką księżniczkę, królową Izebel. Jej pieczęć, którą mogę odbić o dwa slajdy, o czym nie wspomniałem, jest tutaj. Ponownie dyskutuje się o jego autentyczności, ale może to być rzeczywista pieczęć Izebel, królowej Izraela.

W tle była Fenicjanką lub Kananejczykiem. Wszyscy wiemy o jej niesławnych czynach opisanych w Księdze Królewskiej. OK, przechodzimy teraz do naszego pierwszego globalnego imperium, którym jest Egipt, Micraim, kraina faraonów.

Bardzo dramatyczny zachód słońca nad piramidami w Gizie. Pomaga to zrozumieć, i powiemy to jeszcze raz, gdy będziemy mówić o patriarchach, kiedy Abraham i Sara przybyli do Egiptu w 12 rozdziale Księgi Rodzaju, z powodu głodu, te piramidy stały w tym czasie i było ich od czterech do 500 lat. Tak więc, jeśli mówimy o piramidach, które są grobowcami starego królestwa, grobowcami królewskimi i grobowcami urzędników, jest to niezwykle starożytny pomnik faraonów.

Krótkie wprowadzenie na temat Egiptu. Starożytni Egipcjanie nazywali swoją krainę Czarną Krainą. Były to ziemie po obu stronach Nilu, rozciągające się na południe.

Otoczający teren, Czarny Ląd, ponownie był gruntem ornym, bogatym w nawadnianie i umożliwiającym uprawę żywności. Otaczającą krainę stanowiła Czerwona Kraina, pustynia, która znajduje się po obu stronach Doliny Nilu. To było bardzo, bardzo wymowne wyjaśnienie tego, jak Egipcjanie opisali siebie.

Egipt był w starożytności dość odizolowany, otoczony pustyniami ze wszystkich stron: pustynią arabską, lub przepraszam, pustynią Sierra na zachodzie, półwyspem Synaj i pustynią na wschodzie, a także pustynią wschodnią. Na południu różne katarakty, bystrza Nilu i pustynie w Nubii, czyli współczesnym Sudanie, w zasadzie izolowały go

od reszty okolicznych narodów i imperiów. Zatem rósł i rozwijał się praktycznie w izolacji.

Należy zauważyć, że istnieją dwa Egipty: Egipt Górny i Egipt Dolny. Dolny Egipt, znowu, pomyśl o dole rzeki. Nil jest jedną z niewielu rzek na świecie, która faktycznie płynie na północ.

Zatem w dole rzeki Dolny Egipt znajduje się na północy, a Górny Egipt znajduje się w górę rzeki na południu. Ci dwaj mieli niezależnych królów, Górny i Dolny Egipt, i dopiero za czasów starej dynastii, za panowania faraona Narmera, zostali zjednoczeni.

I macie tam podwójną koronę od faraona, że zostali zjednoczeni w jedno królestwo. I znowu było to na początku starego królestwa. Zwróćmy teraz uwagę, że grunty orne wzdłuż Nilu miały tylko około 20 km szerokości.

I to była ratunek, takie było życie Egiptu. Bez Nilu Egipt był pustynią, nie było tam nic. Zatem Nil był bardzo, bardzo ważny.

Miało to istotne znaczenie dla gospodarki i życia ludności. Chronologia egipska. Istnieją dwie różne chronologie Egiptu, oparte na źródłach starożytnych. Ale to są te, których użyjemy.

Możesz zobaczyć daty starego królestwa. W trzecim tysiącleciu p.n.e. Górny i Dolny Egipt są zjednoczone. I to jest wiek piramid. To wtedy zbudowano piramidy.

I to był sposób na monumentalne upamiętnienie ich faraonów poprzez zbudowanie tych ogromnych, ogromnych, ogromnych piramid. Potem nastąpił tzw. pierwszy okres, po którym nastąpił okres zwany pierwszym okresem przejściowym. Tak więc, w okresie, były trzy z nich.

I są to okresy wewnętrznych konfliktów i słabych faraonów, a może i faraonów konkurujących o kontrolę. I tak był znowu Pierwszy Okres Przejściowy, trwający około stu lat. A potem znowu Państwo Środka i Egipt znów stał się silny.

I albo koniec Pierwszego Okresu Przejściowego, albo początek Państwa Środka, był wiekiem patriarchów. Więcej dowodów na to zobaczymy w dalszej części tej serii slajdów, a także w innym wykładzie. Drugi Okres Przejściowy był okresem, w którym Egiptem rządili cudzoziemcy, Azjaci.

Grecy nazywali ich Hyksosami, władcami obcego kraju lub królami-pasterzami. Słyszysz dla nich różne określenia. Ale to byli Azjaci, że tak powiem, Kananejczycy, którzy faktycznie zarządzili Dolnym Egiptem, obszarem Delty. Niektórzy uczeni

twierdzą, że jest to prawdopodobnie idealny moment, aby umieścić Józefa w niewoli, gdy ten uda się do Egiptu i będzie służył pod rozkazami Potyfara jako niewolnik.

A potem, jak wiecie, zostaje wezyrem Egiptu pod rządami faraona. Mogło to być tutaj, a może w Państwie Środka. Istnieją argumenty i dowody na jedno i drugie.

Zatem po prostu nie wiemy. Wiemy, że kiedy Józef umarł i po śmierci Józefa, nad Egiptem rządził nowy król, który nie znał Józefa. I wtedy zaczął się ucisk Izraelitów.

To prawdopodobnie biblijny sposób wyjaśnienia nowej dynastii lub nowego królestwa. Byłoby to Nowe Królestwo, w którym Egipt był najsilniejszy. W szczytowym okresie władza trwała od około 1550 do 1069 roku p.n.e. Jest to okres pobytu i wyjścia.

A późną jego częścią będzie okres sędziów. Nekropolią Nowego Królestwa była Dolina Królów, po drugiej stronie Nilu od Karnaku, który leży na południu. Teraz Nowe Królestwo, ponownie Egipt u szczytu swej potęgi, ponownie popadło w okres zamieszania zwany Trzecim Okresem Przejściowym.

I znowu: Egipt był rządzony przez faraonów libijskich, faraonów Kuszyckich i faraonów rywalizujących ze sobą. I to pozwoliło Izraelowi być jednym z powodów, dla których Izrael stał się silny pod rządami Zjednoczonej Monarchii pod rządami Dawida i Salomona oraz podczas wczesnego podziału monarchii, ponieważ Egipt był pogrążony w zamieszaniu i tak naprawdę nie był graczem na scenie światowej. W tym samym czasie była to Asyria.

Następuje więc okres pewnego rodzaju próżni mocy. A jak mawiał jeden z moich profesorów, gdy kota nie ma, myszy się bawią. I tak, gdy imperia są słabe, regionalne królestwa mogą rozkwiatać i rozwijać się.

Tak właśnie stało się w X wieku. Potem nastąpił ten sam okres, ostatni okres władzy egipskiej w późnym okresie, kilka ostatnich dynastii aż do 30. dynastii. I trwało to aż do roku 525, właściwie aż do śmierci Kleopatry, kiedy Egipt przejął pełną kontrolę rzymską.

Teraz na liście interakcji Egiptu z Izraelem możesz zobaczyć Księgę Rodzaju 12, Abrahama, od 37 do 50, Józefa, Wyjścia, 1 i 2 Księgę Królewską i tak dalej. A egipscy faraonowie noszą imiona Sziszaka. Ale przed Shishakiem jest to ważne dla historyków i nie są one wymieniane.

Dlaczego? Od niepamiętnych czasów była to bolesna kwestia dla historyków biblijnych i egiptologów, ponieważ nie znamy imienia faraona z Wyjścia. Nie znamy imienia faraona, który wchodził w interakcję z Abrahamem i Sarą. Nie znamy też faraona, który pozwolił swojej córce wyjść za Salomona.

Salomon poślubił córkę faraona. Kim są ci faraonowie? Cóż, możemy się domyślać. Możemy też skorzystać z wielu domysłów i sugestii.

Ale znowu jest to nadal przedmiotem dyskusji. Dlaczego? Dlaczego mają wzrost? A ponieważ faraon z Wyjścia był bezsilny, myślisz o 10 plagach. Porozmawiamy o tym później, może bardziej szczegółowo. Bezsilny faraon nie jest godny imienia.

I dlatego, jak sądzę, częściowo dokonano tego pod względem teologicznym. Więc niestety, dla historii, nie mamy imienia faraona. Niedawno byłem w Egipcie w zeszłym miesiącu i jest tam piękne nowe muzeum, w którym wystawione są wszystkie mumie królewskie.

Poszedłem i obejrzałem każdą mumię, każdego faraona, jakiego mają. I jestem pewien, że zajrzałem w oczy, a może w oczodoły faraona z Wyjścia. Ale czy był to Amenhotep III? Czy to był Totmes III? Amenhotep II? Cokolwiek.

Ramzes II? Nie wiemy tego na pewno, ale jestem prawie pewien, że widziałem mumię faraona z Exodusu.

Inny wykres przedstawia różne dynastie starożytnych królów egipskich. I tak było aż do 31. lub 30. dynastii, a następnie do okresu ptolemejskiego, aż do przejęcia władzy przez Rzymian. Egipt ma do odegrania ważną rolę w Starym Testamencie.

W Starym Testamencie widać wpływy egipskie. Musimy także zrozumieć, że w Nowym Testamencie Maryja i Józef uciekli z Betlejem z Dzieciątkiem Jezus i przebywali w Egipcie aż do śmierci Heroda Wielkiego. A potem można było już bezpiecznie wrócić i osiedlić się w Nazarecie.

I widzicie to znowu, przepowiedziane w Ozeaszu. I widzicie tę piękną paralelę między uciskiem a wyjściem z Egiptu, a potem znowu to samo zrobili jego rodzice we wczesnych latach Jezusa. Jest tu więc wiele ciekawych powiązań.

Porozmawiamy o faraonie Merneptahu, który faktycznie wspomina Izrael. To pierwsza wzmianka o Izraelu w jego steli przez obce mocarstwo. Faraon Sziszak, który pozostawił część steli w Ziemi Świętej w Megiddo, i faraon, który faktycznie zabił króla Judy, Jozjasza w Megiddo, faraona Necho w 609 r. i tak dalej, i tak dalej.

Inne wpływy egipskie w Starym Testamencie można zobaczyć w nazwach. Mojżesz, oczywiście, Chofni i Pinechas, synowie kapłana Heliogo, nosili egipskie imiona. Wiele przysłów ma również bliskie egipskie odpowiedniki.

Zatem w Starym Testamencie jest wiele egipskich podobieństw. To słynny malowidło nagrobne, do którego jeszcze raz wrócimy, kiedy będziemy rozmawiać o patriarchach. Ale to jest znowu faraon z XII dynastii, Sesostis, jego grób.

Masz te malowidła ściennie na ścianie jego grobowca, przedstawiające Kananejczyków lub Azjatów przywożących towary na handel, miedź, magmę i zwierzęta do Egiptu na handel. I zauważasz różne fryzury, różne brody, jaśniejszą skórę i kolorowe ubrania. Oczywiście od razu myślisz o Józefie w wielobarwnym płaszczu.

Datuje się to na około 1892 rok. Z pewnością przypada to, jak sędzę, na okres patriarchalny. Jeśli więc chcecie zobaczyć, jak wyglądał Abraham, to jest to, a Sara, to dobra wskazówka, jak wyglądają, na podstawie przedstawień na ścianie grobowca.

W drugim okresie przejściowym, w którym mamy panowanie Hyksosów w Egipcie, Kananejczycy, czyli Azjaci, rządili Egiptem przez około sto lat. A to była ich stolica, znowu w Delcie Nilu, znowu w dolnym Egipcie, w północnej części Egiptu. A to jest miejsce zwane Avaris.

Avaris był wydobywany przez wiele lat przez austriacką ekspedycję. Znaleźli tam kilka bardzo interesujących znalezisk. Jednym z nich jest grób wezyra i zniszczony posąg.

Wiele na ten temat napisano, prawdopodobnie jest to grobowiec faraona, lub przepraszam, Józefa. To rekonstrukcja tego, jak prawdopodobnie wyglądał posąg. Pytanie brzmi: czy patrzymy w twarz Józefa? No cóż, może, może nie.

Daje nam to jednak dobrą wskazówkę, jak prawdopodobnie wyglądał Józef w swoim egipskim stroju. W Księdze Wyjścia mówimy o dwóch miastach-sklepach zbudowanych przez Izraelitów, Ramzesie i Pithomie. Jedno z nich zostało odkopane w latach 70. XX wieku przez Johna Hollidaya i Tel es-Mescudę. A to jest obraz prowadzonych tam wykopalisk.

Zdjęcie świątyni w Karnaku i twarz faraona Totmesa III, najprawdopodobniej faraona Wyjścia z XVIII dynastii, ale znowu nie jesteśmy pewni. I imperium egipskie u szczytu świetności pod rządami Totmesa III.

Egipt ponownie się rozszerzył, przeszedł przez ten wąski korytarz, południowy Lewant, aż do rzeki Eufrat. I umieścił tam stelę pokazującą północny zasięg ich imperium. Powtórzyło się to za XVIII dynastii, kiedy Egipt był u szczytu świetności.

Innym interesującym panowaniem, o którym warto wspomnieć w starożytnym Egipcie, jest panowanie Echnatona lub Amenhotepa IV, który był faraonem-heretykiem, ponieważ odrzucił panteon, czyli egipski system religijny i czcił jednego boga. Był monoteistą. Tym bogiem był jednak syn Aton.

Oto zdjęcie, na którym całuje swoje dziecko, swoją żonę Nefertiri i, lub przepraszam, Nefertiti i syna Atona, świecących na nich. Jego żona, bardzo znane popiersie jego żony Nefertiti. A to znowu jest przedstawienie lub zdjęcie artysty przedstawiające jej wygląd.

Przeniósł stolicę, a szczegóły omówimy później, kiedy będziemy mówić o Exodusie, z Luksoru i Karnaku w dół rzeki do miejsca zwanego Tel El Amarna. Tak więc Echnaton to nazwa nowej stolicy, którą zbudował. I to jest dość interesujące.

Najwyraźniej zbudował to od zera. Na pustyni są góry, zarówno na zachodzie, jak i na wschodzie. W miejscu, gdzie zbudował swoją nową stolicę, w każdej z okolicznych gór na zachodzie i wschodzie znajduje się V nacięcie.

Dzięki temu może widzieć w pełnym zakresie słońce, gdy wschodzi i zachodzi na horyzoncie. Ponieważ ponownie czcił słońce jako jedyne boga. Czy koncepcję monoteizmu przejął od Hebrajczyków? Znowu jest to temat dyskusyjny.

W Tel El Amarna w czasie wykopalisk, a nawet przed wykopaliskami, odkryto egipskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych pod przewodnictwem Echnatona. Był tak zainteresowany swoją nową religią i najwyraźniej zaniedbał egipską politykę zagraniczną i swoje wojska, które były za granicą. Otrzymał więc i wysłał serię depesz, korespondentów dyplomatycznych, pomiędzy Vassal Kings a swoim rządem.

Zostały one zebrane i umieszczone w archiwach Ministerstwa Spraw Zagranicznych i odkryte pod koniec XIX wieku, początkowo przez Egipcjan próbujących zdobyć nawóz do swoich gospodarstw. Znaleźli te małe gliniane tabliczki z akadyjskim pismem klinowym.

Zabrali ich więc do Kairu, żeby zdobyć dla nich trochę pieniędzy, co wzbudziło zainteresowanie archeologów. I w końcu udało im się znaleźć 382 takie tabliczki lub znać je, ponownie z Ministerstwa Spraw Zagranicznych Echnatona i być może niektórych faraonów przed nim. Zostały one bardzo dobrze opublikowane przez Williama Morana i Ansona Raineya w różnych publikacjach.

I bardzo, bardzo dramatycznie mówią, jaka jest sytuacja geopolityczna w różnych obszarach Egiptu, a co ważniejsze, w Lewancie. I znowu mają korespondentów od królów Sychem, królów Jerozolimy, królów Gezer. Zatem macie wgląd, bardzo cenny wgląd w wydarzenia geopolityczne, że tak powiem, w Kanaanie.

Dzieje się tak podczas ogólnego okresu Exodusu i podboju, więc przestudiowanie ich jest bardzo interesujące. I znowu, bardzo, bardzo dobre wydania, które ludzie mogą przeczytać. Dynastia dziewiętnasta jest późniejszą dynastią i znowu jest zdominowana, całkowicie zdominowana przez panowanie Ramzesa II.

Spójrz na jego daty. Miał bardzo, bardzo długie panowanie. Był także mistrzem budowlanym, który budował świątynie, posągi i monumentalną architekturę w całym Egipcie.

Ale jego syn, równie ważny jak Ramzes, a wiele osób wierzy, że mógłby zostać faraonem Exodusu, jego syn po śmierci Ramzesa, cóż, myślę, że miał grubo ponad 90 lat, jego syn, Merneptah, podjął także pewną działalność, zagraniczną i pracował w Świątyni w Karnaku. Ale miał też wyprawy zagraniczne, a Stela Merneptaha jest bardzo, bardzo sławna, ponieważ wspomina o tym, jak atakował i eliminował Izraelitów. Izrael został spustoszony i nie ma już jego potomstwa.

Ponownie, jest to datowane na około 1205 rok p.n.e. i prawdopodobnie, jak na razie, z całą pewnością jest to pierwsza wyraźna wzmianka o Izraelu pochodząca ze źródła pozabiblijnego. I jest tam jego zdjęcie. Pod koniec lat 80. Frank Yurko z Uniwersytetu w Chicago zbadał płaskorzeźby na ścianach świątyni w Karnaku i stwierdził, że niektóre z nich zostały wykonane przez Merneptaha.

I twierdzi, że te postacie przedstawiają Izraelitów wspomnianych na Steli Merneptaha. Mamy więc w istocie pierwsze przedstawienia, artystyczne przedstawienia Izraelitów w Kanaanie, w ziemi Izraela, autorstwa Egipcjan. I to jest, że tak powiem, rok 1205 p.n.e.

Jest też jego mumia i jeden z jego posągów. I znowu, Stela Merneptaha i okolice, to w zasadzie pieśń, którą napisał, to poezja, poezja, opowiadająca o różnych krainach, które podbił, lub o różnych podbitych ludach. I widać, że Aszkelon wspomniał o Gezerze, Jenoamie, a następnie o Izraelu, co wydaje się umieszczać ją dokładnie w górach, czyli tam, gdzie według Biblii naturalnie się znajdowała.

Powtórzę: mamy tu do czynienia z hiperbolą. Prawdopodobnie przejechał swoimi rydwanami kilku izraelskich rolników, nie unicestwił jej i nie odebrał jej zdolności do prokreacji, ale znowu hiperboliczny język na steli zwycięstwa, aby poprawić swoją reputację w ojczystym Egipcie. Jest ciekawy fragment, ciekawy tekst w Jozuego 15:9. I znowu jest to część opisu granic różnych prowincji lub okręgów pokolenia Judy.

A tutaj jest napisane, że ze szczytu wzgórza granica zmierzała do źródła wód Neftoach, wychodziła z miast na górze Efrona i schodziła w stronę Baala, to jest Kiriath-Yarim. OK, wody Neftoaha, możemy rozpoznać, że znajdują się na zachód od Jerozolimy, dziś nazywają się Lifta. I tak naprawdę jest to pierwsze większe źródło na zachód od starożytnej Jerozolimy.

Ale dziwna nazwa to wody Neftoaha. Ponownie, w formie konstrukcji po hebrajsku, powiedzielibyście: Me-Neftoach. I widać tam prawdopodobnie zepsucie Merneptaha.

Zatem prawdopodobnie na bardzo wczesnym etapie historii Izraelitów mogło dojść do zepsucia miejsca nazwanego na cześć Merneptaha, Me-Neftoaha, Merneptaha. OK, a co więcej, poza starym miastem w Jerozolimie znaleziono części egipskiej steli i stołu libacyjnego. Znowu egipski, wyraźnie egipski styl, w tym także niektóre lotosowe stolice.

Jedna z moich nauczycielek, Gabi Bar Kai, jest zdania, że w czasach Nowego Państwa, prawdopodobnie za panowania Merneptaha, na północy, za Jerozolimą, faktycznie znajdowała się egipska świątynia. Mamy więc drobne dowody, niektóre naczynia alabastrowe znalezione podczas tych samych wykopalisk w St. Stephen's w Kobe Bleak w XIX wieku. Wydaje się, że składają się one na egipską świątynię lub centrum administracyjne, prawdopodobnie założone przez Merneptaha, być może wcześniej.

OK, Biblia zawiera komentarze na temat Egiptu, które musimy przeczytać. I możesz to zrozumieć, jeśli rozumiesz kontekst, w jakim zostały napisane. Ozeasz, piękny cytat z Ozeasza, Ozeasz, kiedy Izrael był dzieckiem, kochałem go i wychodząc z Egiptu, ponownie zawołałem mojego syna, patrząc wstecz na Wyjście do narodu izraelskiego, powołanie z Egiptu, ale także oczekiwanie jedyne syna Bożego, Jezusa Chrystusa wraz z rodzicami, powołania z Egiptu wraz ze swoimi rodzicami po śmierci Heroda i powrotu do ziemi izraelskiej i osiedlenia się w Nazarecie, aby mógł może dokończyć swoją misję.

Ponadto w Starym Testamencie istniało w pewnym sensie utrzymujące się zainteresowanie Egiptem i nadzieja, że dawny Egipt przyjdzie na ratunek Izraelowi, gdy Izrael był uciskany przez Babilończyków. I Bóg ostrzega swój lud, Izrael, i mówi, co następuje: Oto wy teraz ufacie w Egipcie tej złamanej trzciny laski, która przebijie rękę każdego człowieka, który się na niej oprze, jak faraon, król egipski dla wszystkich którzy mu ufają. Tak więc wielkie, potężne imperium egipskie, w trzecim okresie przejściowym, jest nazywane złamaną trzcina laski, co znowu jest w pewnym sensie wzruszającym motywem, ponieważ trzciny papirusowe rosną tak obficie w Delcie Nilu.

W takim stopniu Egipt utracił władzę, znaczenie i prestiż do czasów późnej monarchii. W porządku, przechodzimy do innego imperium, imperium neoasyryjskiego. Ponownie, imperium neoasyryjskie ma swoją siedzibę najpierw w Kala i Aszer, wcześniejszych stolicach, a następnie w Niniwie.

Ponownie obejmuje całą Mezopotamię, aż do Urutu w kierunku Morza Czarnego, a następnie ponownie w dół, w kierunku południowego Lewantu i późniejszych królów. To jest mapa polityczna z VIII wieku p.n.e. Później królowie asyryjscy Asurbanipal i Asarhaddon podbili Egipt.

Tak więc przez krótki czas imperium neoasyryjskie było imperium globalnym, które obejmowało cały Żywny Półksiężyc aż do Egiptu. I było to bardzo brutalne imperium,

jak zobaczymy za chwilę. Przez większą część swojej historii przebywał zwykle w Niniwie.

To było ogromne, ogromne miasto. W kierunku zachodnim ekspansja rozpoczęła się na dobre. A wcześniej były tam wyprawy.

Ale król o imieniu Salmanasar III. Zobaczymy go i porozmawiamy o nim trochę więcej, gdy zobaczymy Czarny Obelisk w innym fragmencie wideo. Salmanasar III był królem asyryjskim z IX wieku, który stoczył ogromną bitwę w miejscu zwanym Karkar w Syrii przeciwko całej koalicji królów regionalnych pod wodzą izraelskiego Achaba. Dokładną datę tego wydarzenia znamy z zapisów asyryjskich, 853 p.n.e.

I oczywiście Salmanasar III ogłosił zwycięstwo. Ale w najlepszym przypadku był to remis lub porażka Syrii, ponieważ po tej bitwie przez kilka lat nie prowadził on kampanii na Zachodzie. I twierdzi, że izraelski król Achab miał tysiące rydwanów i ludzi.

Prawdopodobnie nie, prawdopodobnie, jest to prawdopodobnie przesada, ale bardziej niż prawdopodobna była to porażka lub krwawy remis, który na wiele lat wypchnął Salmanasara z południowego Lewantu. Później Jehu obalił dynastię Umajjadów po śmierci Achaba. I właśnie w tym roku, w 841 rpn, Salmanasar powrócił do Lewantu i założył swoją siedzibę na Górze Karmel.

Wszyscy okoliczni królowie, łącznie z Jehu z Izraela, musieli działać jako wasale i zapewnić obecność oraz łupy swemu nowemu władcy. Teraz, na początku VIII wieku, Asyryjczycy popadli w ruinę. I ten prawdopodobnie mniej więcej 50-letni okres pozwolił tym regionalnym królestwom odnowić swój dobrobyt i poszerzyć swoje granice.

Izrael uczynił to za Jeroboama II, podobnie jak Juda za Uzjasza. Jest to w zasadzie tło dla prorocstwa, czyli proroczej księgi Jonasza, któremu Pan nakazał udać się do Niniwy, głosić i ewangelizować. W tym czasie Niniwa, czyli Asyria, była bardzo, bardzo słaba.

Ale mu się powiodło w Niniwie i wielu przyszło do Pana, wielu pogan i Asyryjczyków. Wszystko się jednak zmieniło wraz z wstąpieniem na tron Tiglata-Pilesara III, króla asyryjskiego, który ponownie umocnił asyryjską kontrolę nad Lewantem. Przybył z potężną armią, zaanektował Izrael i uczynił Judę wasalem.

Jego następcy, Salmanasar V i Sargon II, obaj oznaczali koniec północnego królestwa Izraela. Samaria upadła w 722 r., a większość Izraelitów została deportowana. Ważne jest, aby zrozumieć, że królowie asyryjscy byli mistrzami wojny psychologicznej.

Stosowali taktykę terroru i brutalnie traktowali więźniów i poddanych, którzy byli niełojalni. I co by zrobili, gdyby podbili królestwo, które zbuntowało się przeciwko nim, deportowaliby większość populacji, prawie całą populację na drugą stronę imperium, a następnie importowali obce ludy z innych części imperium do regionu. W ten sposób oddzieliłoby to naród od jego ziemi, od ojczyzny, a po pokoleniu lub dwóch byłiby w zasadzie lojalnymi poddanymi asyryjskimi.

Mówiliby tym językiem i przyjmowali wierzenia kulturowe i religijne Asyryjczyków. Taki był pomysł. Nie zawsze to działało, ale wydawało się, że działało w przypadku Izraelitów, ponieważ nigdy więcej nie byli już rozpoznawalną istotą.

Teraz, gdy Sargon II zginął w bitwie w Anatolii, jego następcą został Sennacheryb. Sennacheryb był prawdopodobnie najważniejszym królem asyryjskim w historii biblijnej, ponieważ to on zaatakował Judę. Po śmierci Sargona ponownie zbuntowały się wszystkie królestwa.

Sennacheryb przybył w 701 roku i zaatakował Judę, ponieważ Juda pod wodzą Ezechiasza zbuntowała się. Sennacheryb wzniósł przyzmaty i z dumą ogłosił, że 46 miast Judy zostało zniszczonych, a wiele 200 000 ludzi zostało deportowanych. Jednak nigdy nie wspomina o zajęciu Jerozolimy, a to jest bardzo znaczące.

Porozmawiamy o tym, gdy zajmiemy się VIII wiekiem. Po nim Aszurbanipal i Asarhaddon. Asarhaddon i Asurbanipal byli dwoma ostatnimi potężnymi królami Asyrii, którzy rozszerzyli granice Asyrii na Egipt.

Po śmierci Aszurbanipala, w następstwie wojny domowej, Asyria szybko podupadła, a Babilończycy przenieśli się na północ od Babilonu i zaczęli pożerać imperium asyryjskie, które w krótkich odstępach czasu upadło. Asyryjczycy byli bardzo, bardzo brutalnym narodem. Oto zdjęcie lub artystyczna interpretacja wyglądu Niniwy nad rzeką Tygrys w jej szczytowym miejscu.

Niesamowite, piękne budynki. A tak w ogóle, oto główni królowie asyryjscy i ich czyny, o których mowa w Biblii. A Shalman, Salmanasar III, macie ten okropny obraz okrucieństw, których dopuścili się Asyryjczycy.

Brali matki, matki w ciąży, rozrywali je, wyciągali ich nienarodzone dzieci i rozbijali głowy dzieci o skały, gdy matka jeszcze żyła. Typowe, prawie rzeczy, których można się spodziewać po ISIS. Cóż, ISIS robi tylko to, co robili wcześniej starożytni Asyryjczycy.

Tiglat-Pileser jest wspomniany jako Pul w 2 Królów 15, mówiąc o pożarciu wszystkich tych miast w północnym Izraelu i pokonaniu ich, podążając jedno po drugim, gdy Asyryjczycy zbliżają się do stolicy Samarii. Salmanasar V i Sargon II ostatecznie dokończyli niszczenie północnego królestwa. A potem oczywiście Sennacheryb, o

którym właśnie pisaliśmy, 185 000 jego ludzi zginęło, gdy anioł śmierci odwiedził obóz asyryjski, a Jerozolima została ocalona.

Wspomniano także o Asarhaddonie i Asurbanipalu. Jest to więc znowu brutalne imperium, które dokona okropnych rzeczy, rządzone strachem i terrorem. Ale kiedy upadli, upadli szybko, ponieważ nie mieli sojuszników.

Nikt nie stanął w ich obronie. OK, pierwszy, Salmanasar III, to Karkar, miejsce tej ważnej bitwy pomiędzy Ahabem i jego koalicją a królem asyryjskim. Więcej o Czarnym Obelisku porozmawiamy, gdy zobaczymy nasz egzemplarz w muzeum.

Stela Kurcha, która opowiada o bitwie pod Karkarem, a potem zbliżenie na Czarny Obelisk, który mamy w muzeum. I pokazuje, jak Jehu faktycznie kłania się królowi asyryjskiemu. I to jest nasze pierwsze przedstawienie izraelskiego króla we współczesnym artystycznym stylu.

A to pokazuje wyprawy Salmanasara III, aż do Niniwy, aż do Izraela, wzdłuż wybrzeża. I możecie zobaczyć bitwę pod Karkarem w północnej Syrii. Zatem wszystkie te regionalne armie musiały przebyć całą drogę tutaj, aby spotkać się z Asyryjczykami i prawdopodobnie ich pokonać.

Bardzo, bardzo słynna płaskorzeźba znaleziona w pałacu Sennacheryba w Niniwie. A to pokazuje zniszczenie Lakisz, miasta izraelskiego, lub przepraszam, miasta judzkiego. I jeszcze raz do tego wrócimy, gdy będziemy rozmawiać o VIII wieku.

Ale tutaj mamy przedstawienia Judejczyków prowadzonych do niewoli. Prawdziwi Judejczycy z królestwa Judy. Oprócz okropnych okrucieństw są tu też ludzie wbijani na słupy, ponieważ zostali przyłapani na próbie ucieczki.

Artystyczna wizja sali tronowej pałacu Sennacheryba z wykopalisk. I oczywiście słynny wiersz Lorda Byrona o zniszczeniu Sennacheryba, którego nie będziemy czytać. Ale piękna poezja opisująca zagładę całej armii.

Pałac Ashurbanipala. Chcę tylko dać wam wszystkim wyobrażenie o wielkości i niesamowitym pięknie dworu asyryjskiego. A w tym pięknie była też straszna rzeź.

Oto Asurbanipal i jego królowa bawią się na przyjęciu w swoim ogrodzie, popijając wino z kubków w stylu asyryjskim. Podczas gdy tutaj, po lewej stronie, wisi odcięta głowa jednego z ich wrogów, arabskiego wodza, z którym walczyli. Masz więc to piękno, a jednocześnie masz tę okropną, okrutną, makabryczną scenę odciętych głów, gdy oni cieszą się czasem w ogrodzie.

To znowu współczesne zdjęcie współczesnej procesji asyryjskiej. Co przez to mam na myśli? Cóż, dzisiejsi Asyryjczycy są irackimi chrześcijanami. Jest to kościół chrześcijański, denominacja, że tak powiem.

To jest ślub asyryjski i podczas ceremonii ponownie używa się strojów w stylu asyryjskim i rydwanu. Niestety, wiele z tych osób albo musiało uciekać z Iraku, albo zostało zabitych przez ISIS z powodu swojej wiary. Wreszcie mamy dziedzictwo Asyrii.

Biada Asyrii, ródzcie mojego gniewu, w której dłoni maczuga jest maczugą mojego gniewu. Zatem musicie zrozumieć, że naród izraelski, naród Judy, jest to bardzo trudny do przełknięcia cytata, ponieważ Bóg posłużył się tym nikczemnym ludem zwanym Asyryjczykami, którzy byli tak okrutni, nieludscy i źli, jako łaską swego sądu. Izajasz mówi swojemu ludowi, że Bóg użył ich, aby karcić swój lud za nieposłuszeństwo.

Tak czy inaczej, ponownie odwiedzimy Asyrię, badając dowody archeologiczne dotyczące IX, VIII i VII wieku. Przez kilka stuleci Asyria była bardzo, bardzo potężnym imperium, które wywarło trwały wpływ na Lewant i historię biblijną. Dziękuję bardzo.

To jest dr Jeffrey Hudon w swoim nauczaniu na temat archeologii biblijnej. To jest sesja 8, Arena Geopolityczna, część 1.